

Mürüvvet ULUSOY DENİZ

II. Hafta ders içeriği

Dünya Seracılık
Ülkemizde Seracılık

DÜNYA'DA SERACILIK

- Sera yetiştiriciliği yapılan ülkeleri farklı enlem dereceleri ve farklı enlem dereceleri ve farklı sera teknolojiler gözönüne alınarak şöyle sınıflandırmamız mümkündür.
- 1.Serin iklim kuşağındaki ülkeler,
- 2.İlman iklim kuşağındaki ülkeler,
- 3.İki iklimin egemen olduğu ülkeler.

DÜNYA'DA SERACILIK

Serin İklim Kuşağındaki Ülkeler

- Bu kuşakta yer alan başlıca Avrupa ülkelerinden Hollanda, İngiltere, Danimarka, Almanya, Romanya, Bulgaristan ve Rusya Federasyonudur. Hollanda bu ülkeler içinde sera alanı ve üretim tekniği yönünden en başta gelen ülkedir.

DÜNYA'DA SERACILIK

Serin İklim Kuşağındaki Ülkeler

- **Bu ülkelerin seracılık yönünden ortak özellikleri şöyledir.**
 - a. Sera yapı elemanları profil çelik, alüminyum veya başka alaşımdan, örtü malzemeleri ise camdır.
 - b. Sera yapımı ve ısıtma sistemlerinin kurulması yüksek bir yatırım gerektirmektedir.
 - c. İklim etmenleri, sera içi ısıtmasının uzun süre yapılmasını gerekli kılmaktadır.
 - d. Bu seralarda en uygun ısıtma, aydınlatma, havalandırma yapılmakta ve diğer kültürel işlemlerde eksiksiz yerine getirilmektedir.

DÜNYA'DA SERACILIK

Serin İklim Kuşağındaki Ülkeler

- Serin iklim kuşağındaki ülkelerin seracılık işletmeleri, ılıman iklim kuşağındaki seracılık işletmelerine göre şu zorlukları vardır.
 - a. Üretim masraflarının yüksek olması,
 - b. Enerji giderinin fazla olması,
 - c. Ürün çeşidinin arttırılmamasıdır.

DÜNYA'DA SERACILIK

Ilıman İklim Kuşağındaki Ülkeler

- Bu kuşakta yer alan ülkelerin elverişli ekolojik koşulları, seracılığın karlı olarak yapılmasına olanak sağlamaktadır. Ortalama sıcaklıkların özellikle kış aylarında yüksek olması, seralarda en büyük girdi olan ısıtma masraflarının azaltması nedeniyle, bu ülkelerde sera alanları hızla artmaktadır. Bu iklim kuşağında Akdeniz'e kıyısı bulunan ülkeler bulunmaktadır. İspanya, Türkiye, İtalya, Yunanistan, İsrail gibi ülkeler bu kuşakta yer almakta ve bunlar içinde ülkemizin sera kurmaya uygun çok büyük bir potansiyeli vardır.

DÜNYA'DA SERACILIK

Ilıman İklim Kuşağındaki Ülkeler

Bu kuşaktaki ülkelerin seracılık yönünden ortak özellikleri şunlardır.

- a. Seracılık ilkbahar ve sonbahar yetiştiriciliği olarak iki ürün biçiminde yapılabilmektedir.
- b. Seralar düşük yatırım masraflarıyla kurulabilmektedir.
- c. Seracılıkta en büyük işletme gideri olan ısıtma, en düşük düzeyde tutulabilmektedir.
- d. Yatırım ve işletme giderlerinin az olmasına karşın seralardaki üretim teknolojileri düşük düzeydedir. Bu nedenlerle seralardan elde edilen ürünlerin verim ve kalitesi daha düşüktür.

DÜNYA'DA SERACILIK İki İklimin Egemen Olduğu Ülkeler

- Bu ülkelerde ortak özellik cam ve plastik seraların bir arada oluşudur. Akdeniz ülkelerinde seralarda bu özellikte olmasına karşılık, bu ülkelerin içinde ABD ve Japonya'da plastik seralarda da ileri teknoloji uygulanmaktadır.
- Bütün dünyada sera ısıtılmasında gerekli olan büyük masraflar nedeniyle sera işletmeciliği soğuk bölgelerden ılıman bölgelere doğru, kış aylarında mevsimin uygun olduğu ve ısıtma masrafının düşük olduğu yörelere doğru kaymaktadır. Bu nedenle, sera işletmeciliği için 30-40 enlem dereceleri arasındaki ülkeler daha elverişli duruma gelmektedir. Çünkü 30. enlem derecesinin altına inildiğinde fazla sıcaktan seralarda soğutma, 40. enlem derecesinin üzerine çıkıldığında ısıtma masrafları yükselmektedir.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Türkiye'de örtüaltı yetiştiriciliği 1940'lı yıllarda Antalya'da kurulan seralar ile başlamıştır. 1940-1960 yılları arasında seracılığın gelişimi çok yavaş olmuş ve özellikle Antalya ve İzmir civarında yayılma göstermiştir. Bu yıllardan sonra plastiğin örtü materyali olarak kullanılmaya başlanması ile gerek sera, gerekse alçak tünel alanlarında hızlı bir artış görülmüştür. Sera alanlarında en hızlı artış 1975-1985 yılları arasında gerçekleşmiştir; bundan sonraki yıllarda artış, devam etmekle birlikte daha yavaş olmuştur. Özellikle 1990 yılına kadar hızlı artış gösteren alçak tünel alanları ise, tünel altında yetiştirilen türlerin bir yıl önceki fiyatlarındaki değişimlere bağlı olarak, dalgalanmalar göstermiştir. 1990-1997 yılları arasında toplam sera alanlarındaki artış % 64.5 iken, alçak tünellerdeki artış % 9 olmuştur (şekil 1) (Yüce 1990; Anon., 1997; Tüzel ve Eltez, 1997).

TÜRKİYE'DE SERACILIK

- Türkiye, 2012 yılında örtüaltı alanı olarak dünyada 5. sırada yer almaktadır (Şentürk, 2012).
- Toplam örtüaltı alanımız 2013 yılı itibarı ile 61 512.46 ha'a ulaşmıştır. Bu alanın %25.6'sı (15773.7 ha) alçak plastik tünel, geriye kalanın ise %16'sı yüksek tünel (9798.6 ha), %13.1'i cam (8073.9 ha) ve %45.3'ü plastik (27866.1 ha) sera alanlarından oluşmaktadır.
- Türkiye'de 2018 yılında **30 milyon ton** sebze üretilmiştir. Bu üretimin **22 milyon tonu** açıkta, **8 milyon tonu** örtüaltında üretilmiştir.
- Toplam örtüaltı varlığımız **772.091 dekara** ulaşmıştır.
- Ülkemiz örtüaltı varlığı bakımından Dünyada ilk dört ülke arasında Avrupa'da ise İspanya'nın ardından ikinci sırada yer almaktadır.

TÜRKİYE'DE SERACILIK Ülkemiz örtüaltı yapıların dağılımı

Yıllar	Toplam	Cam sera	Plastik sera	Yüksek Tünel	Alçak Tünel
1995	363 042	34 420	108 677	21 421	198 524
2000	422 130	56 558	148 242	44 885	172 445
2005	467 540	65 427	171 043	66 916	164 154
2010	563 805	80 772	230 543	81 521	170 969
2015	660 265	79 977	306 074	112 674	161 541
2016	691 724	80 137	328 745	112 974	169 867
2017	752 168	85 749	355 121	119 899	191 399
2018	772 091	78 110	368 527	114 232	211 222
TÜİK 2018					

2018 yılı itibariyle örtüaltı yapıların dağılımı ise ; %47,73 ünü plastik seralar, % 27,36 alçak tünel, % 14,80 plastik sera ve %10,11 'u cam seralardan oluşmaktadır.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Ülkemiz örtüaltı üretimde **Antalya %47**'lik payla (**3.8 milyon ton**) **birinci sıradadır.**

-Bu ilimizi sırasıyla, **Mersin %20 (1,6 milyon ton)**, **Adana %12 (970 bin ton)** ve **Muğla %8 (657 bin ton)** illeri takip etmektedir.

-Bu 4 ildeki toplam örtü altı üretimimiz yaklaşık **7 milyon ton** ile Ülkemiz toplam örtüaltı üretiminin yaklaşık **%87**'sini oluşturmaktadır.

Ülkemiz jeotermal enerji kaynakları potansiyeli açısından; Avrupa'da **1 inci**, Dünyada **7'nci** sırada yer almaktadır. Ülkemizde, jeotermal enerji ile ısıtılan sera varlığı **4.344 dekardır.**

Örtüaltı sebze üretimi 7.535.511 ton, meyve üretimi 535.515 ton ve süs bitkileri üretimi 1.211.202.223 adettir. (TÜİK,2018)

Ülkemiz modern sera varlığı yaklaşık **12 bin dekardır.** Bu seralarda topraksız tarım metodu ile ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. (Örtüaltı Kayıt Sistemi,2018)

TÜRKİYE'DE SERACILIK Süs Bitkileri Yetiştiriciliği

Önceki yıllarda sadece örtüaltı kesme çiçek verileri derlenirken 2013 yılından itibaren kesme çiçek verilerine çiçek soğanları ve diğer süs bitkileri eklenmiştir.

Örtüaltı süs bitkileri yetiştiriciliğinin %80'ini kesme çiçek grubu, %15,8 dış mekan süs bitkileri, %4,1 iç mekan süs bitkileri, %0,1'ini çiçek soğanlarından oluşmaktadır.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Ülkemiz seracılığı Marmara, Ege ve Akdeniz kıyı şeridinde dağılıma ve gelişme göstermektedir. Bu dağılım içerisinde yer yer yoğun üretim alanları doğmuştur. En kuzeyde Yalova çevresindeki mikro klimada görülen seracılık, batıda İzmir ve Muğla çevresinde, güneyde Antalya ve Mersin dolaylarında yoğunlaşmakta ve oradan Hatay'a uzanmaktadır.

Ülkemizde sera işletmeciliğini kısıtlayıcı en büyük etmen, sera içinde bitki gelişmesi için en uygun sıcaklığı sağlamada kullanılan yakıt ile ısıtma sistemi ve bakım giderleri olduğundan sera işletmeciliği kurulabilecek bölgeler Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz Bölgeleri ile uygun mikro kliması olan yörelerdir.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Türkiye'de Seracılığın genel özelliklerini şu şekildedir:

1. Ekolojiden yararlanması (mikroklima alanlar)
2. Büyük pazarların yakınında gelişme göstermesi
3. Erkenci ürün yetiştiriciliği yapılması
4. Seracılığın küçük aile işletmeleri şeklinde yapılması
5. Cam ve plastik seraların yaygın olmasıdır.

Ülkemiz sera alanının yaklaşık % 38,2'i Antalya'da, % 24,5'i Mersin'de, % 14,6'sı Adana'da, % 6,6'sı Muğla'da, % 3,3'ü Samsun'da, % 2,3'ü İzmir'de, % 2,1'i Aydındadır. Bölgemiz illerinden Hatay ise toplam 10.487 dekar seracılık alanıyla Türkiye toplam seracılık alanının % 1,6'sına sahip ve 8. sıradadır.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Seracılık yapılan illerin bitkisel üretim deseni ise;

Seracılığın yoğun olarak yapıldığı en kuzeydeki yöre Yalova'dır. Mikro klima özelliği gösteren ekolojik yapısı ve İstanbul gibi büyük bir tüketim merkezine yakın olması önemini korumaktadır. Son yıllarda bu yöredeki sera, işletmelerinin özelliği kesme ve saksı çiçeği yetiştiricilik tekniğinin uygulanmasıdır.

İzmir'de seraların büyük bölümü Balçova, Narlıdere ovasında bulunmaktadır. Yörenin mikro klima özelliğindeki ekolojik uygunluğu, zengin jeotermal kaynakların toprağın kolay ısınmasına etkisi, İzmir gibi büyük bir pazara yakınlığı bölgede seracılığın gelişmesindeki önemli etmenlerdir. Seralarda en çok hıyar yetiştirilmekte ve daha sonra ilkbaharda semizotu, sonbaharda marul gelmektedir. Son zamanlarda süs bitkileri yetiştiriciliği de artmaya başlamıştır.

TÜRKİYE'DE SERACILIK

Sera alanlarının son zamanlarda hızla arttığı il olan Muğla'da seralar, Fethiye ilçesinde yayılmaktadır. Seracılık bu ilçede yeni olduğundan, seralarda tek ürün olarak domates yetiştirilmektedir. Ekolojik koşulların uygun olması ve sera kurulacak alanların bulunması, seracılık yönünden bu ilimizin büyük bir potansiyelinin olduğunu göstermektedir.

Antalya yöresinde ise sera tarımı Kaş, Gazipaşa ilçeleri arasındaki kıyı şeridinde yoğun olarak yapılmaktadır. Yöre sera alanlarının fazlalığı ve sera üretim tekniği yönünden ülkemizde en iyi durumdadır. Bölgede sera sebze üretiminde ana ürünler domates, biber, hıyar ve patlıcan'dır. Son yıllarda süs bitkilerinin yetiştirilmesine de başlanmıştır. Bölgede sonbahar ve ilkbahar yetiştiriciliği yapılan bazı mikro klima yörelerinde ısıtma masrafı tümüyle ortadan kalkmaktadır.